

parabola - jedna z *kuželosečiek*; pozri *elipsa*, *geometria*

paraboloid - v *geometrii* jedna z *plôch* druhého stupňa; pozri *kupola/sféra*

paraboloid rotačný - *plocha*, ktorá vznikne rotáciou *paraboly* okolo jej *osi*; pozri *kalota*, *kupola/sféra* (Dudák); *geometria*

Paracelsus - (†1541); vlastným menom Philippus Aureolus Theophrastus Bombastus von Hohenheim; švajčiarsky lekár, astrológ a alchymista; pozri *alchymia*, *kameň múdrosti*, *gnóm*

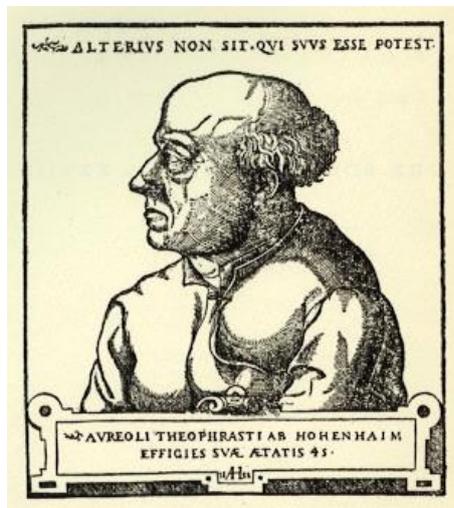
www: územie *Slovenska* navštívil za účelom skúmania drahých kovov v roku 1521 (Banská Bystrica), 1526, 1527 (Smolník) a 1537 (Bratislava), čo pripomína aj pamätná tabuľa, umiestnená na Primacionálnom paláci zo strany Uršulínskej ulice s reliéfom postavy, miešajúcej nejaké prášky; pod reliéfom je nápis „In hac platea habitavit A.D. 1537 D. D. Paracelsus de Hohenheim“ (Na tejto ulici býval roku Pána 1537 pán Paracelsus z Hohenheimu); prijal ho aj richtár Michal Klee; po dlhšom pobyte odišiel do Viedne a potom do Salzburgu, kde nečakane zomrel

www: okrem výroby umelého zlata žiadali ochrancovia alchymistov po svojich služobníkoch zázračné elixíry a lieky na najrôznejšie choroby; niet sa čo čudovať, keď sa uznávanou osobnosťou 16.st. stal švajčiarsky lekár, astrológ a alchymista Phillipus Aureolus Theophrastus Bombastus von Hohenheim, známy pod pseudonymom Paracelsus; počas svojho života získal znalosti o niektorých anorganických látkach, ktoré používal v medicíne namiesto rastlinných extraktov; cez farmáciu a prípravu vlastných medikamentov prenikol do alchymie a usiloval sa o jej využitie v medicínskej praxi; tvrdil, že úlohou alchymie nie je vyrábať zlato a striebro, hľadať *kameň mudrcov* alebo *elixír života a mladosti*, ale pripravovať liečivá a bojovať proti chorobám; Paracelsus je považovaný za zakladateľa nového smeru, spájajúceho medicínu a chémiu – iatrochémiu (z gréc. iatros – „lekár“); Paracelsus zavrhol *Aristotelovu* teóriu *štyroch živlov* a odmietal *Galénovo* učenie o rovnováhe *štyroch telesných štíav*; doplnil jednu zo základných alchymistických teórií, *Geberovu* teóriu dvoch princípov (síry a ortuti) o tretí princíp (soľ), čím vznikla nová teória nazývaná *Tria principia* (*Tria prima*) alebo tiež „teória soli, síry a ortuti“; soľ (sal) je symbolom tuhosti a stálosti, síra (sulphur) značí horľavosť a reaktivitu a ortuť (mercurius) v sebe zahŕňa tekutosť a prchavosť látok; Paracelsus tvrdil, že „železo, oceľ, olovo, smaragd, zafír, kremeň nie sú nič iné, iba síra, soľ a ortuť...človek pochádza zo síry, ortuti a soli rovnako ako kovy“; na základe tejto myšlienky vysvetľoval niektoré choroby ako poruchy rovnováhy medzi sírou, ortuťou a soľou v tele; aby túto rovnováhu obnovil, predpisoval svojim pacientom zlúčeniny kovov (ortuti, zinku, medi, olova, bizmutu, železa, arzenu); veľké úsilie venoval zberu bylín podľa fáz Mesiaca, lebo podľa neho „má všetko svoju hodinu i deň liečenia“; známy je jeho výrok o toxicite látok: „všetky látky sú jedy, iba dávka je príčinou, že látka prestáva byť jedom“

Q. Massys: Paracelsus

A. Hirschvogel: Paracelsus (16.st.)

paradajky - pozri *rastliny*

L. E. Melendez: Zátišie s paradajkami, baklažánmi a cibuľou (bodegón, 1780)

L. E. Melendez: Zátišie s uhorkami a paradajkami (bodegón, 1774)

L. E. Melendez: Zátišie s chlebom, šunkou, syrom a zeleninou (bodegón, 1772)

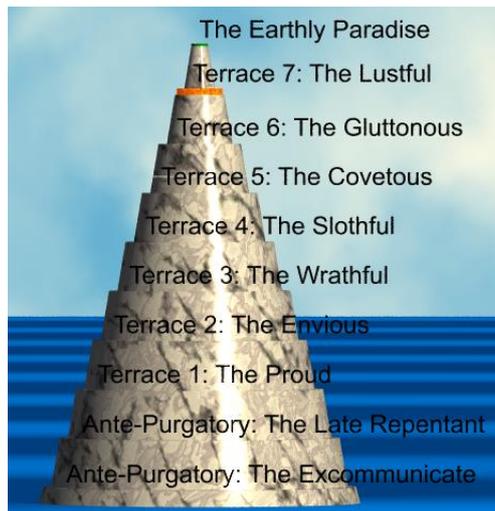
paradíso - z perzs. *paradieza* > gréc. *paradeisos* > lat. *paradisus* – „raj“

<http://it.wikipedia.org/wiki/Paradiso>

Paradiso – tal. – raj; tretia časť eposu *Božská komédia* Dante Alighieriho, ktorá nasleduje po *Infernu* a *Purgatoriu*; *Danteho* štruktúra neba je postavená na geocentrickom systéme *Aristotela* a *Ptolemaia* (v strede vesmíru je Zem a okolo nej deväť sústredných guľ); kým *Inferno* (peklo) a *Purgatorium* (očistec) sú miesta na Zemi, *Paradiso* je svet nehmotný, éterický, rozdelený do deviatich nebies; v prvých siedmich sú nebeské telesá na slnečnej sústavy, posledné dva tvoria stálice tvorené sférami stálic a prvou, najvzdialenejšou kozmickou sférou - *Primum mobile*, ktorá sa otáčajúca okolo Zeme; to všetko je obsiahnuté v *empyreu*; raj predstavuje večnú blaženosť: duša premýšľať o božstve Boha a je plná milosti; ako postupne Dante stúpa, okolo neho sa zvyšuje jas a úsmev Beatrice sa stáva čoraz oslnivejší; prichádzajúci Dante vidí Boha a premýšľa o Trojici, na príhovor Panny Márie, ktorej sa dovoľáva svätý Bernard; počas cesty do raja Dante vysvetľuje mnohé filozofické a teologické otázky stredovekej viery; pozri *postavy Božskej komédie (Paradiso)*

http://it.wikipedia.org/wiki/Divina_Commedia

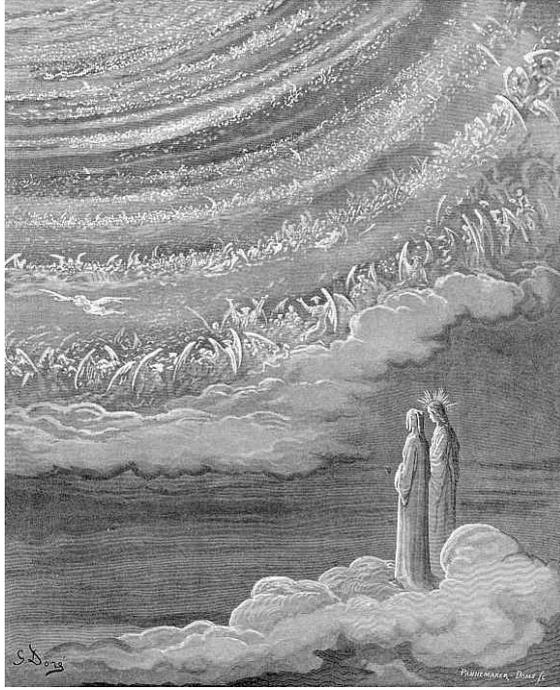
[http://it.wikipedia.org/wiki/Paradiso_\(Divina_Commedia\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Paradiso_(Divina_Commedia))

Model očistca a pardisa

G. Doré: Dante a Beatrice hľadajú do empyrea (Božská komédia, Paradíso, spev 31, 19.st.)

G. Doré: Krištáľové nebo (Božská komédia, Paradiso, 19.st.)

paradisus - lat.; Dudák v súvislosti s heslom *záhrada*: múrikom obkolesený divý park s voľne sa pohybujúcou zverou; paradisus priliehal k záhrade rímskej vily; pozri *rímska záhrada*

parafa - skráteneý *podpis*, podpisová *značka*

parafín - zmes uhlohydrátov z nafty a ozokeritu (zemný, skalný, prírodný *vosk*), používaná v *maliarstve* pre svoju masťnosť ako *pojídlo* farieb, najmä pri maľbe na omietke (pozri ? *freska, enkaustika*); porovnaj *pojídlo voskové*

www: starším názvom sa parafíny volajú *alkany*, historickým termínom *alanety*

parafráza - v grafike, maliarstve a sochárstve dielo (pozri *dielo výtvarné*), ktoré zámerne a nezastrene nadväzuje na iné dielo, napr. *motívom, kompozíciou, štýlom* ap.; rozpoznanie predlohy podmieňuje obsah, zmysel a účinnosť parafrázy, založenej na celkom zrejmom vzťahu parafrázovaného a parafrázujúceho diela (napr. parafráza Picassových Raňajok v trávě na Manetove dielo); porovnaj *eklektizmus, epigónstvo, citácia, replika, variácia*

<http://arsfea.wordpress.com/category/vytvarne-techniky/>

J. Ensor: Kristov vstup do Bruselu (1888)

paragón - *písmo* o veľkosti 18 bodov

paragoné - tal. – „porovnanie“

Baleka: označenie tzv. *sporov* medzi druhmi umenia: *maliarstvom, grafikou, sochárstvom, architektúrou, poéziou, hudbou* apod.; vznikli a rozšírili sa v renesančnom Taliansku ako sprievodný rys rozpadu stredovekých sociálnych a tvorivých *cechových väzieb*; spory mali literárnu podobu inšpirovanú dialógmi gréckych filozofov, ich traktátmi a delením na umenia slobodné a mechanické (pozri *sedem slobodných umení, ars mechanicae*) apod.; dôležitou zložkou sporov vedľa historického povedomia bolo aj rozvíjajúce sa *znalectvo* a dobová klasifikácia umeleckých druhov; tzv. spory medzi umeniami znalectvom, periodizáciou a terminológiou ovplyvnili *dejepis umenia/ kunsthistoriu*; z renesančných paragoné vzišli dnes používané termíny *plastickosť, maliarskosť, objem, priestor* a ď.; paragoné ukázali potrebu špecifikácie a tým aj klasifikácie druhov umenia podľa rôznych hľadísk technických, sociálnych a iných; pre Celliniho bola rovnosť významu medzi maliarstvom a poéziou, *Vasari* ako sebe rovné označil skupinu kresebných umení - *arti del disegno*: maliarstvo, grafika, sochárstvo a architektúra spojených na základe kresby, ktorá bola v renesancii základom výtvarnej tvorby; k výrazovým a významovým prvkom prihliadal *Leonardo da Vinci*; *A.Dürer* kládol nad hudbu a poéziu maliarstvo, ktoré pokladal za okno duše; za prvé klasické paragoné považovaný traktát Albertiho (Traktát o maliarstve, 1420), ktorý popri rovnosti všetkých druhov umenia predsa len najviac zdôrazňuje *maliarstvo* ako odbor, ktorý prekonáva najväčšie zobrazovacie ťažkosti; literárne paragoné mali mimo Taliansko menší význam, ale aj tu podnietili rad otázok, riešených nasledovne nielen dejepisom umenia ale aj inými vednými odbormi

paraklet - gréc. – „pomocník, radca, utešovateľ (aj vo vzťahu k *Duchu svätému*)“; pozri *manichejizmus*

paraklesión - *pohrebná kaplnka* byzantských chrámov; pozri *chrám byzantský*

Paraklesion kostola Chora v Istanbule (Turecko, 1315-1320)

paraklis - spoločná *modlitba* v cirkvách byzantského obradu obracajúca sa na *Bohorodičku* alebo nejakého svätého; najznámejší paraklis je adresovaný presvätej Bohorodičke; kratšou modlitbou podobnou paraklisu je *moleben*; pozri *utiereň*; *pravoslávna cirkev*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Paraklis>

paralaktická kompozícia - *kompozícia paralaktická*

paralaxa - zdanlivý rozdiel polohy predmetu vzhľadom na *pozadie* pri pozorovaní z dvoch rôznych miest; pozri *anamorfóza*, *perspektíva*; *optický klam*

paralelizmus - *súbežnosť*; v umení stredovekom: *nadväznosť* postáv aj *motívov Starého a Nového zákona*: pozri *strom poznania* a *strom života*, *dvadsať štyri starcov*, *hora Sion*, *Typológia*, *Pictor in carmina*; *Jákobov rebrík*, starozákonné výjavy ako *predobrazy Poslednej večere* (Hall), *Potopa sveta* a *Vzkriesenie* (osem zachránených v *arche* a ôsmy deň týždňa *vzkriesenia Krista*); *nadväznosť* antických a kresťanských postáv: *Ganymédes* a *Ján Evanjelista*; *Herakles* a *Kristus*; ďalej *paralelizmus* postáv *Kristus* a *Jákob*, *Jób*, *Daniel*, *Noe*, *Jonáš*; *12 synov Jáкова* a *12 apoštolov*; *Mária* a *Judita*; *Mária* a *Ester*; *Judita* a *Ecclesia*; *Balaam* a *apoštol Tomáš* (pozri *Balaamova oslica*); *Bronzový had* a *Vztýčenie Kríža/Povýšenie na kríž*; *Opomenutie* a *Posledná večera*;

Stretnutie Abraháma a Malchisedeka a Posledná večera; Zbieranie many a Posledná večera alebo eucharistia; Kázeň na hore/Osem blahoslavenstiev a Starý zákon

-paralelizmus s antickou: *Pandora a Eva; Sibily a proroci; porovnaj antitéza; v modernom umení pozri orfizmus; v stredoveku pozri strom poznania (Biedermann); kresťanské umenie: koreň Jesse a vinič (Nový biblický slovník); Bronzový had*

Obet' Ábela a Melchisedecha (paralelizmus, mozaika, San Vitale v Ravenne, 6.st.)

Majster kráľovnej Márie: Apoštoli a proroci (Žaltár kráľovnej Mary, 1310-1320)

paralelná perspektíva - *perspektíva paralelná*

Paralipomena - gréc. – „vynechané, vypustené“

- grécke pomenovanie Kníh kronických v *Septuaginte* (gréckom preklade *Starého zákona*)

parament - z lat. paramentum – „ozdoba“; parare - „pripraviť, vybaviť“

www: v *antike* závesy alebo ozdoby v štátnych priestoroch; neskôr iba liturgické závesy na a okolo oltára, rovnako ako látky visiace z kazateľnice a rečníckeho pultu, rovnako ako cirkevné rúcha a mitry; v mnohých prípadoch ide o synonymum pre oltárnu látku

www: paramenty sú náprotivkami kňazských rúch, sú ošatením či vybavením chóru; paramenty sú hlavne na oltári (hlavný typ sa nazýva laudean, zatiaľ čo menšie druhy sa nazývajú superfrontals; paramenty tiež zvyčajne zdobia na kazateľnicu alebo hlavné čítanie stôl; niekedy je parament zavesený z pultu, ak je iba jeden; paramenty rovnako ako rúcha kňazov sú vo farbe dňa; rúcha a paramenty majú dlhú tradíciu v kresťanských cirkvách

1. zdobená pokrývka na *liturgické nádoby*; pozri *liturgické farby*

2. liturgické rúcho katolíckych a pravoslávnych kňazov; zo zlatých a strieborných nitiek; pozri *ornát*

Majster paramentu: Parament z Narbonu (1375)

parandrus - tiež *tarandrus*, *tharandus*; podľa stredovekých *bestiárov* je parandrus je zvierat z Etiópie, ktoré môže zmeniť svoj vzhľad tak, že splyva s okolím; je to farebný ako medveď, ale veľký ako vól a má dlhú srst; má hlavu jeleňa s členitým parožíom a rozštiepené kopytá; *Plinius starší* (Natural History, 1. st.) sa zmieňuje o zvierati zo Sythie s názvom tarandrus (zvyčajne sa prekladal ako sob či los), ktorý mohol zmeniť farbu; jeho koža je tak extrémne tvrdá, že sa používa na výrobu panciera; keď je v ohrození, odráža farbu všetkých stromov, kríkov a kvetov alebo škvŕn, v ktorých sa ukrýva, preto je len zriedka zachytený; pozri *monštrá*

Parandrus (iluminácia zo stredovekého bestiára)

Parandrus (iluminácia zo stredovekého bestiára)

Parandrus (iluminácia zo stredovekého bestiára)

Parandrus (iluminácia zo stredovekého bestiára)

Parandrus a yale (anglický bestiár, 1170-1185)

paranormálna terminológia - pozri *bilokácia*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Paranormal_terminology

paranormálne javy - pozri *bilokácia*

https://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Paranorm%C3%A1ln%C3%AD_jevy

parapet - z tal. parapetto < tal. parare – „na pokrytie, bránenie sa“; petty – „prsia“; nem. termín Brustwehr má rovnaký význam.

1. v *architektúre* vodorovná plocha *ostenia*, priestor pod *rímsovou*; murovka krytá z vnútornej strany parapetnou doštičkou

2. podokenná časť steny, nízky múrik alebo podokenná *balustráda*; pozri *balkón*; *okno*

www: parapet je múr ako zábrana na okraji strechy, terasy, balkóna alebo inej štruktúry; tam, kde sa rozširuje nad strechu, môže to byť jednoducho časť vonkajšej steny, ktorá pokračuje nad líniou strechy povrchu, alebo môže byť pokračovaním zvislej funkcie pod strechou, ako protipožiarne stena alebo strana steny; parapety boli pôvodne použité na obranu budovy pred vojenským útokom, ale dnes sú používané predovšetkým na zabránenie šírenia požiarov; parapety na strechách sú veľmi bežné v Londýne; to sa datuje od stavebného zákona z r. 1707, ktorý zakázal budovanie drevených odkvapov v mestách Westminster a Londýn ako zdroje možných požiarových rizík; Mojžišov zákon (*Deuteronomium 22:8*) tiež predpisoval parapety pre novo postavené domy ako bezpečnostné opatrenie: „Keď postavíš nový dom, urobíš na streche zábradlie (strechy palestínskych domov boli v tom čase ploché), aby si neuvlil na svoj dom krvnú pomstu, keby niekto odtiaľ spadol“

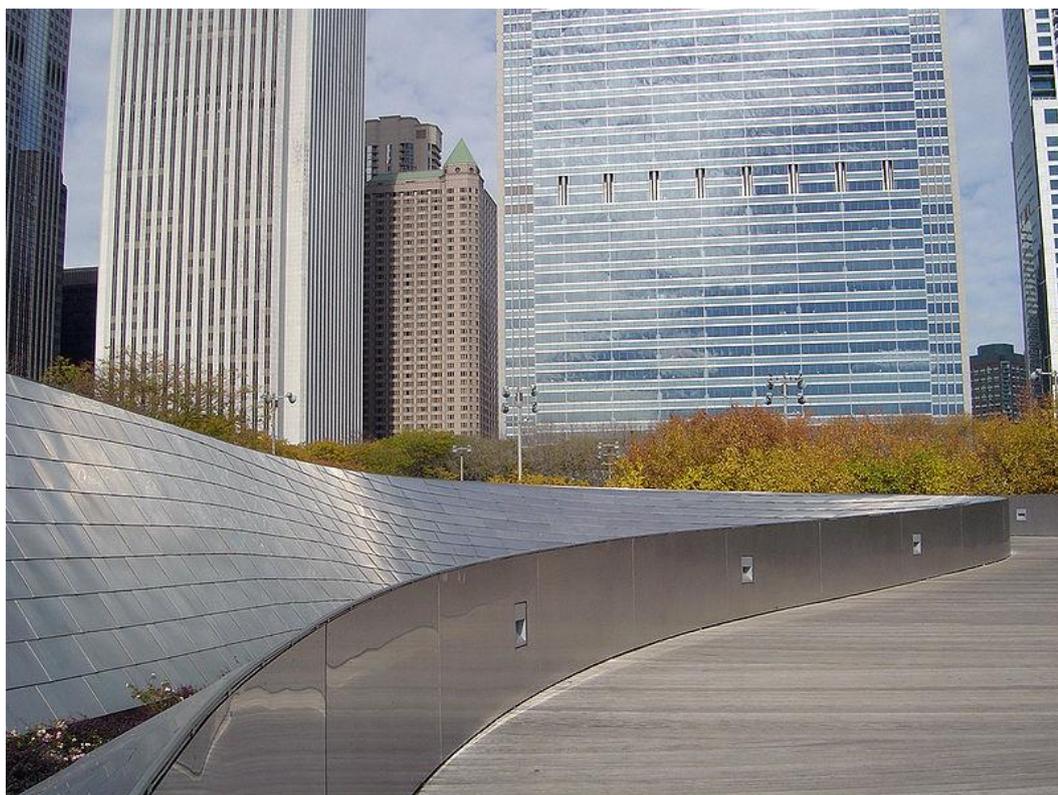
www: pokiaľ ide o *opevnenie*, parapet alebo poprsnica (český výraz předprseň) je stena z kameňa, dreva alebo zeminy na vonkajšom okraji obranného múra alebo zákopu, kde sú prístrešky obrancov; v stredovekých hradoch boli často *krenelované*; u neskorších delostreleckých pevností majú parapety tendenciu byť vyššie a silnejšie; horná časť parapetu často zvažuje smerom k nepriateľovi, aby obrancovia mohli strieľať dole; tento sklon sa volá superior talus

Gotické parapety s fiálami kaplnky College Chapel v Cambridgi

Neznámy rezbár (pôvodne Slovenský rezbár z polovice 18.storočia): Parapet kazateľnice (1750)

Moderný parapet so zabudovaným osvetlením pozdĺž lávky pre peších v Chicagu

parapet kazateľnice -

Slovenský rezbár z 2. polovice 17. storočia: Parapet kazateľnice s postavami štyroch evanjelistov

Baroková kazateľnica v kostole sv. Anny v Krakove, Poľsko

parapet okenný - spodná vodorovná plocha *ostenia* okna

parapet tumbový/sarkofágový - *baroková* forma riešenia parapetu v tvare *tumby*

parapetná rímsa - *rímsa parapetná*

parapetný múr - *mašikuli*

paraskenion - bočný *rizalit* - *scény antického divadla*; pozri *scaena*, *rímske antické divadlo*

parataktická kompozícia - vo výtvarnom umení kompozičný princíp založený na súbežnosti a pravidelnom priradovaní (*adícii*) prvkov, napr. figúr, ornamentálnych vzorov apod.; paratakticky založené dielo nemá kompozičný stred, a líši sa tým od *hypotaktickej kompozície* arytmičných kompozícií; parataktická kompozícia sa uplatňuje pri geometrickej výzdobe na prehistorických nádobách (pozri *keramika 3*), pri výzdobe *attických váz* s červenými figúrami a d. (pozri *maliarstvo vázové, gréckej vázové maliarstvo*); parataktická kompozícia sa presadzuje predovšetkým v *plošných umeniach*, ale sčasti aj v sochárstve, napr. pri aditívnom radení figúr; porovnaj *aditívna kompozícia*, *kontinuálna kompozícia*; pozri *izokefalia*

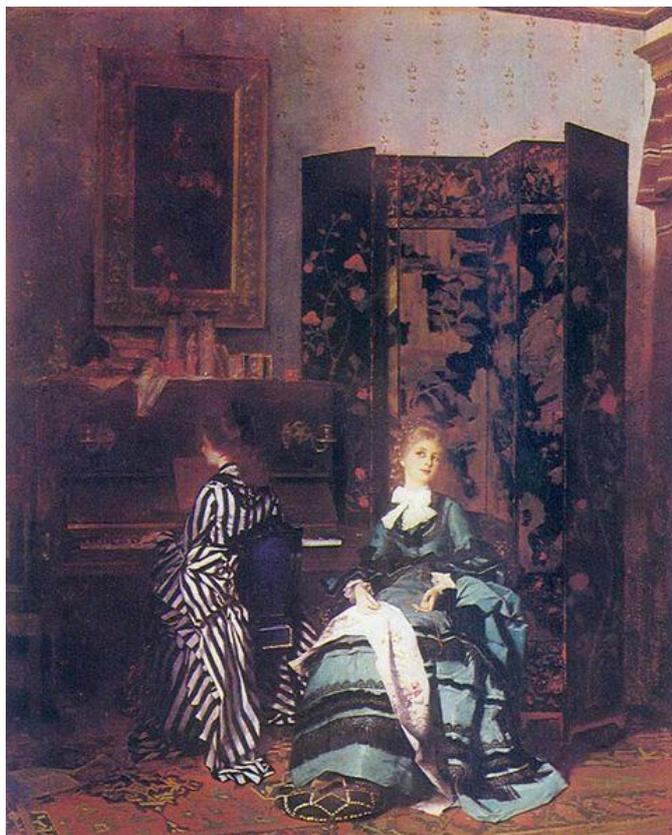
paraván - ochranná stena, *zástena*, *španielska stena*; najčastejšie v tvare trojdielnej plenty s drevenou kostrou s poťahom alebo výplňou z kože, látky alebo maľovaných *tapiet*; pozri *mobiliár*

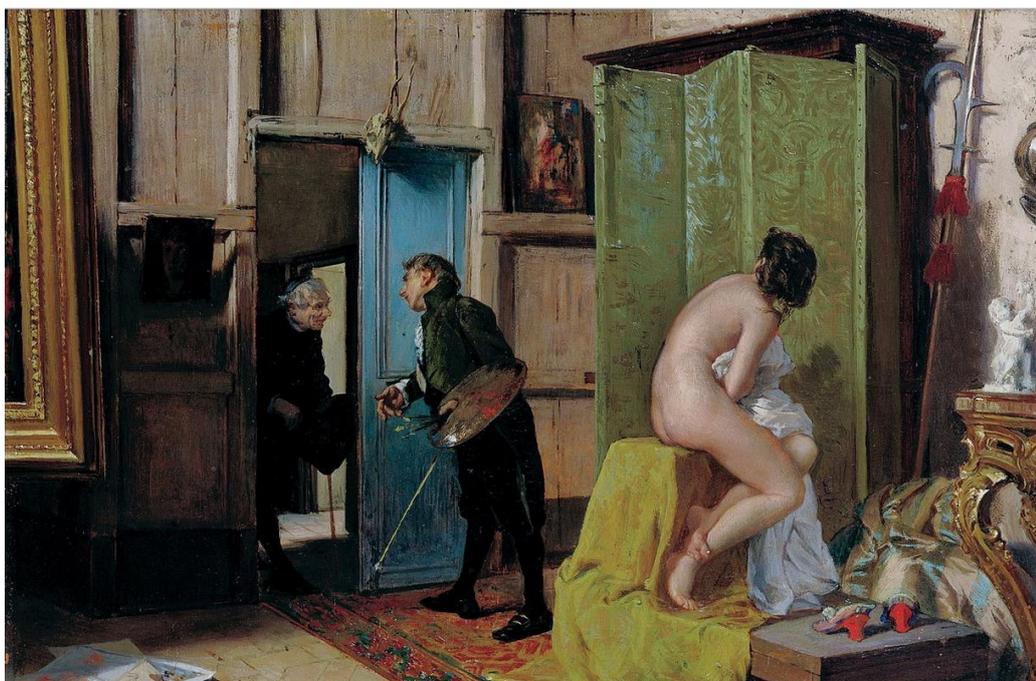
G. ter Borch II: Žena čítajúca list (1662)

P.-A. Baudouin: Četba (gvaš, 1760)

A. Von Keller: Chopin (1873)

E. Zamacois y Zabala: Predčasná návšteva (1868)

Paraván s námetom Purpurového zakázaného mesta (lacquerware, oblasť Pingyao, Čína)

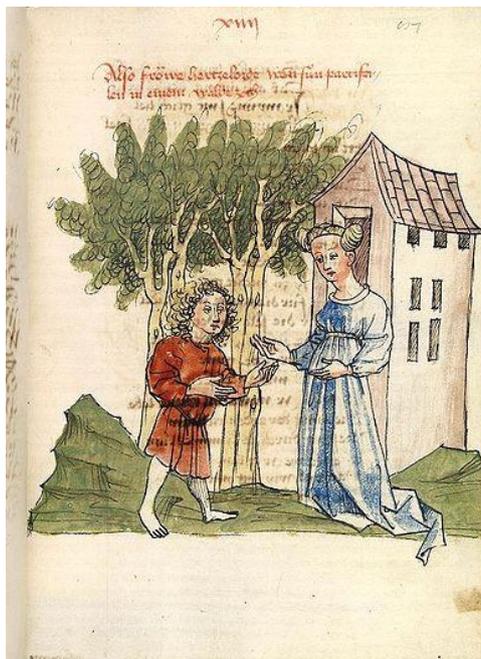
pará-wood - obchodný názov pre *brazílske drevo*

Parcae - lat.; z lat. pario - „rodím“; rímske *Parky*

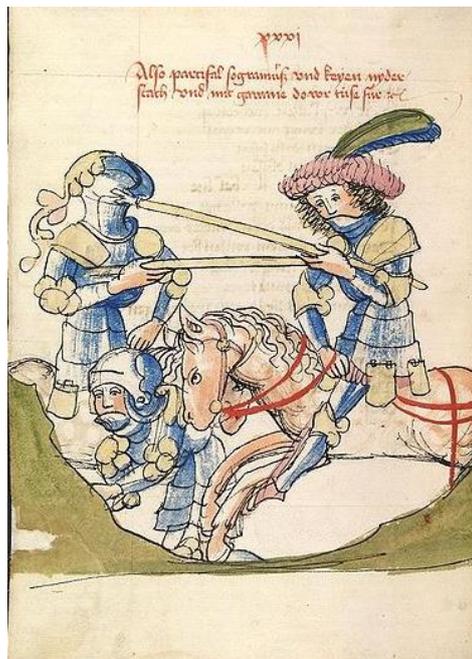
Parcival/Parsifal - nem. Parzival; jeden z družinníkov kráľa *Artuša*; pôvodne keltsko-írsky povest' o hlupáčikovi, doplnená v priebehu 12.st. o povesti o hľadaní svätého *grálu*

www: v epose Wolframa von Eschenbach „Rytier Parcival a hľadanie svätého grálu“ je Parcival konfrontovaný s extrémnymi osobnými konfliktami, ktoré nezvláda či už z neznalosti alebo nesprávnym výkladom udalostí; po rokoch trpí dôsledkami svojho zlého správania, aby nakoniec získal česť byť rytierom sv. grálu; hrdina kolíše medzi nestabilitou a vernou oddanosťou; autor dochádza k záveru, že svet nie je rozdelený na iba čiernu a bielu, alebo dobro a zlo, ale ako v prípade niekoľkých stračích pier, farby čiastočne navzájom prekrývajú; Wolfram zdôrazňuje že rytieri na turnajoch by sa mali držať vysokých ideálov rytierstva a ženy sa majú naučiť rozhodovať podľa ich výsledkov, komu zveria svoju lásku; epos je oslavou cností a rytierskej cti, vernosti a pokory, ktorej sa neskôr naučil Parsifal; jeho príbeh tvorí iba epizódu na ceste hľadania sv. grálu; epos končí príbehom Parcivalovho syna, Lohengrina; epos samotný má svoje začiatky už v 13.st.; tematicky patrí medzi rytierske eposy; opakovane inšpiroval umelcov, predovšetkým spisovateľov a hudobníkov (R. Wagner); skladá sa asi z 25 tis. veršov a v moderných vydaniach je rozdelený do 16 kníh; vysoko cenený je originál písaný v stredovekej nemčine

-v súvislosti s heslom *Galahal*: Galahal je románová mýtická postava artušovského cyklu; objavuje sa až v neskoršej dejovej línii počas hľadania sv. grálu; Galahad je popisovaný ako zbožný kresťanský ideálny rytier, ktorý nájde svätý grál spolu s ďalšími dvoma rytiermi Borsom a Parsifalom; spoločne predstavujú „troch rytierov sv. grálu“

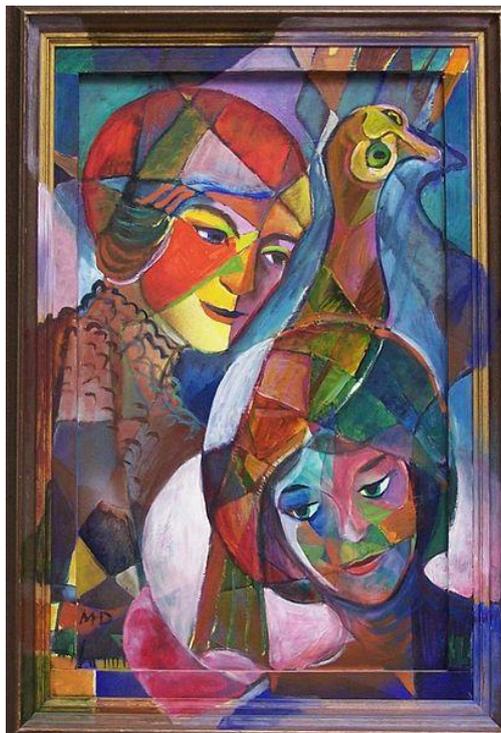
Parsifal a Herzeloyde v lese (iluminovaný manuscript Parcifal)

Parsifal víťazí nad Segramorsem (iluminovaný manuscript Parcifal)

Parcival a Feirefiz (iluminovaný manuscript Parcifal)

M. Hofheinz-Döring: Sen Parsifala
M. Hofheinz-Döring: Parcifal na koni

pardál - lat. *Panthera pardus*; český výraz pre *leoparda*; v češtine ako živočíšny druh sa heslo panter môže čiastočne alebo celkom prekrývať názvami *leopard/levhart/panter*

<http://bestiary.ca/manuscripts/manugallery1085.htm>

Pardál jedným skokom zabíja korisť (British Library, Harley MS 3244, Folio 37r)

Pardál naháňa kráľika na kopci Bodleian Library, MS. Bodley 533, Folio 2r

Pardál (Bodleian Library, MS. Bodley 764, Folio 9v)

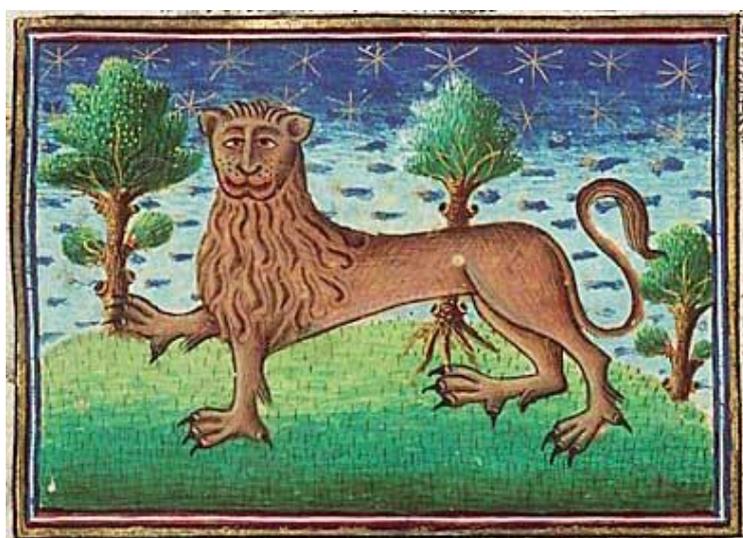
Pardál (British Library, Harley MS 4751, Folio 6r)

Pardál (Kongelige Bibliotek, Gl. kgl. S. 1633 4°, Folio 3r)

Pardál (Koninklijke Bibliotheek, KB, KA 16, Folio 67r)

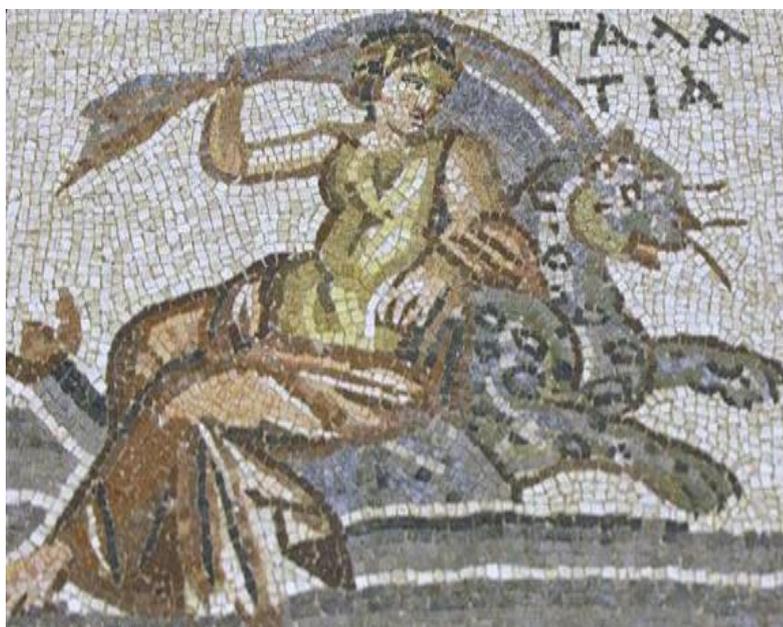
Pardál v heraldickom postoji (Museum Meermanno, MMW, 10 B 25, Folio 2v)

pardália kožušina - kožušina pardála

pardalokampus - antické monštrum podobné *hippokampovi*, ktoré však má polovinu tela *pardála*; pozri *hippokampus*, *bohovia vodní*

Taurokampus a pardalokampus s Nereídami (rímska mozaika)

Galatea prchajúca na pardalokampovi (rímska mozaika, 1.-2.st.)

Búrka na mori (Stutgartský žaltár, pol. 9.st.)

J. Lepautre: Personifikácia Nílu a Pardalokampus (medirytina, 1751)

G. A. Maglioli: Dve morské príšery jazdia na vlnách (rytina, 1580-1610)

G. A. Maglioli: Vodný muž s veslom a dvomi morskými monštrami (rytina, 1580-1610)

Pardžanja - v preklade – „rieka dažďa“; Jordan: *védsky, hinduistický boh* búrky a dažďa; bol zatienený *Indrom*, s ktorým neskoršie splynul; vo *védach* opisovaný ako boh búrkového počasia, ktoré je zosobnené búrkovým mrakom; Pardžanja prináša oplodňujúci dažď; niekedy považovaný za *Áditje*, syna bohyně *Aditi*; manžel *Síty*; pozri *bohovia vodní*

Parenzano Bernardino - (†1500); tiež známy ako Bernardo Parenzana; taliansky maliar renesančného obdobia; pôsobil hlavne v oblasti Padovy; bol silne ovplyvňovaný možno bol žiakom *Andrea Mantegna*; mylne identifikovaný s augustiniánskym mníchom Lorenzom; pozri *talianski maliari 15.st.*, *talianski maliari 16.st.*, *renesanční maliari*

https://en.wikipedia.org/wiki/Bernardo_Parentino

B. Parenzano: Pokušenie sv. Antona (1494)

Pareto y Alcazar Luis - (†1799/97); španielsky maliar a kresliar; vďaka záštite infanta Don Luis de Bourbon urobil dlhú cestu do Talianska, kde sa rozšírilo jeho umelecké a humanitárne vzdelanie, študoval gréčtinu a latinčinu; bol ovplyvnený francúzskym umením neskorého rokoka, a to najmä v kreatívnej komunikácii s Charles de la Travers, žiakom Francois Bouchera; jeho pôvabné, malé, plné pohybu a ľahké obrazy zobrazujúce udalosti v živote španielskej spoločnosti a dvorského života; mal veľmi osobitý rokokový štýl, prevzatý od Watteaua, v ktorom začal prevládať *neoklasicizmus* ako u Mengsa; jeho námetmi boli krajiny, interiérové scény, portréty, mytologické scény, kvetinové zátišie, atď.; pozri *španielski maliari 18.st.*, *španielski maliari rokokovi*

http://es.wikipedia.org/wiki/Luis_Paret_y_Alcázar
<http://www.liveinternet.ru/users/kolybanov/post290991079/>

https://www.google.sk/search?q=Paret+y+Alcazar+Luis&espv=2&biw=1846&bih=995&tbm=isch&imgil=mk0cEM8zA4ZL6M%253A%253Bc_Z91--Va2WL0M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.wikiart.org%25252Fen%25252Ffluis-paret-y-alcazar%25252Ffa-fieta-in-a-botanical-garden&source=iu&pf=m&fir=mk0cEM8zA4ZL6M%253A%252Cc_Z91--Va2WL0M%252C_&usg=__G1b0Zqz7KyDcILnXn8fwuSbm4Ys%3D&dpr=1&ved=0CC0Qyjc&ei=3YLWVITTBipywOZoYGICw#imgdii=&imgrc=mk0cEM8zA4ZL6M%253A%3Bc_Z91

[--Va2WL0M%3Bhttp%253A%252F%252Fuploads3.wikiart.org%252Fimages%252Ffluis-paret-y-alcazar%252Fa-fieta-in-a-botanical-garden.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.wikiart.org%252Fen%252Ffluis-paret-y-alcazar%252Fa-fieta-in-a-botanical-garden%3B1024%3B712](http://www.wikiart.org/Fluis-paret-y-alcazar%252Fa-fieta-in-a-botanical-garden.jpg)

L. Pareto y Alcazar: Spiace dievča (18.st.)

L. Pareto y Alcazar: Obchod (18.st.)

L. Pareto y Alcazar: Kráľovská slávnosť (18.st.)

L. Pareto y Alcazar: Skúška komédie (18.st.)

pareidolia - spôsob zrakového vnímania vyznačujúci sa fantazijným dotváraním vnímaných tvarov; v tomto prípade neadekvátny zrakový vnem, v ktorom vizuálna charakteristika výrazného objektu (napr. oblaku) je pretvorená do neskutočného obrazca (napr. postavy); pozri *fantázia*

tzv. **parfúzny lov** - predchodca novodobých *Hubertových jász*; *štvanica* na divú zver na koňoch; veľkú obľubu v Európe si získali najmä v 18.st. a sú veľmi často námetom výtvarných diel, rovnako ako inšpiratívne pre rôzne hudobné skladby pre lesné rohy (najprestížnejšie parfúzne lovy na Slovensku sa konali na Záhori, kde ich organizoval František Štefan Lotrinský, manžel cisárovnej Márie Terézie); parfúzny hon riadil majster so svojim pomocníkom majster; pomocník majster dozeral na skupinu 'dalších; svorku psov viedol psovod; účastníci štvаницe sa zišli na určenom mieste, slávnostné fanfáry odtrúbili začiatok a psovod viedol psov na stopu; svorka psov potom štvála zver (jeleňa, neskôr líšku) členitým terénom až do úplného vyčerpania; keď unavené zviera zastalo alebo padlo, psi ho obkľúčili a brechotom dali jazdcovi vedieť, kde sa nachádza; vtedy trubači zatrúbili *halali* a jazdci na koňoch sa vydali za korisťou; majster zviera dorazil nožom, keď ju predtým pes znehybnil; po tomto akte zazneli *fanfáry* a hon sa ukončil; po 1.svetovej vojne väčšina štátov, medzi nimi aj Československo zákázali lov na koňoch na živú zver; iba v Anglicku, krajine s najdlhšou tradíciou tohto lovu, sa nepodarilo napriek snahám ochranárov lov na živú líšku zrušiť (pri love používajú špeciálneho plemena foxhound); na kontinente parfúzny lov nahradili Hubertove jazdy, ktoré premenili lov na šport a spoločenskú udalosť; pozri *poľovníctvo*, *fanfára*

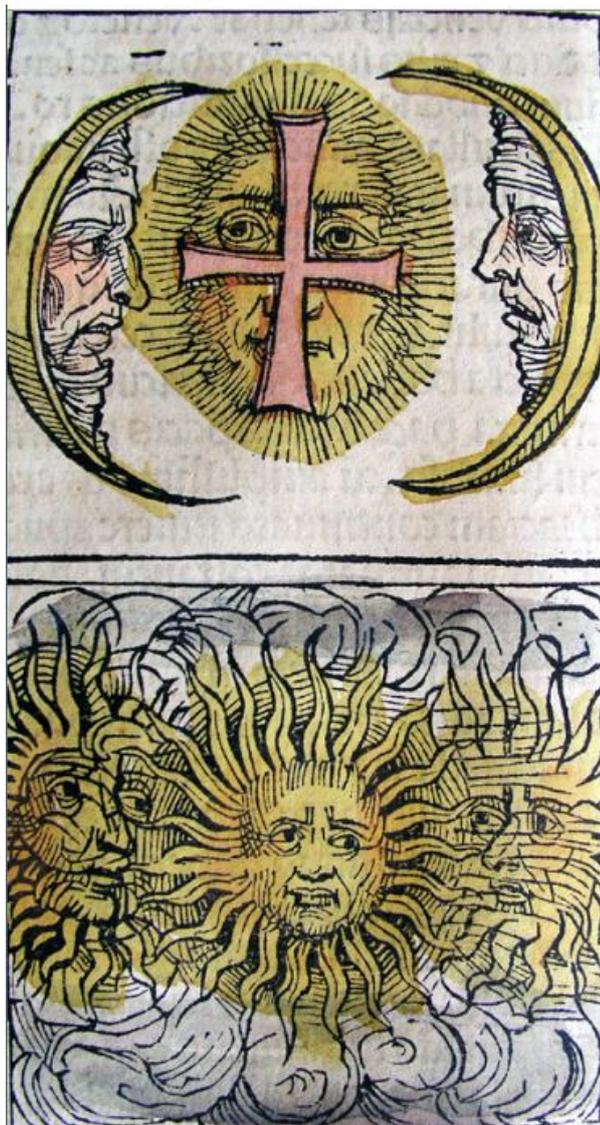
-obdobou parfúzných lovcov v cárskom Rusku boli poľovačky šľachticov na drobnejšiu zver (líšky ap.), pri ktorej sa používalo plemeno krásnych, vznešených chrtov barzojov (povolenie chovať ich mala iba šľachta); to sa napokon tomu plemenu stalo osudným, lebo po októbrovej revolúcii 1917 bolo takmer vykynožené rozhnevanými sedliakmi, po ktorých poliach sa jazdci a psi bez milosti preháňali

F. – G. Lepaulle: Poľovačka v Baden-Baden

parhelium - parhelium, nazývané tiež *falošné slnko*, sú farebné, svetelné škvryny spôsobené lomom svetla cez šesťstranné ľadové kryštály v atmosfére; tieto svetlé škvryny tvoria v solárnom *halo* v miestach, ktoré sú 22 stupňov na každú stranu od slnka a v rovnakej výške ako na slnku; vzácnejšie k tomu dochádza v prípade mesiaca v prípade veľmi jasného splnu

<https://www.beloit.edu/nuremberg/inside/about/content21.html>

H. Schedel (grafik): Parhelium (Norimberská kronika, 1493)

Maliar Urban: Vädersolstavlan - Slnčné počasie (kópia, 1630)

parchin kari/parčín kari - ázijská technika *inkrustácie* mramoru farebnými kameňmi; známa najmä v Agre v severnej Indii; využívaná na zdobenie umeleckých predmetov ako sú stolné dosky, medailóny, šperkovičky, drobné sošky rovnako ako nábytok; rovnako ako jej taliansky variant *pietra dura* zahŕňa rezanie kameňov alebo drahokamov do rôznych tvarov a potom zostavenie dohromady na mramorovom podstavci, zvyčajne z bieleho alebo čierneho mramoru pre maximálny vizuálny účinok, a prílepenie; záverečná práca, ak sa vykonáva majstrovsky, vytvorenie rôznych tvarov, ako sú portréty, miniatúry, dizajnové motívy a kaleidoskopy; *pietra dura* bol vynájdená v starom Ríme a vrchol dosiahla v 16.st. vo *Florencii* a bola sponzorovaná katolíckou cirkvou pre svoje „večné portréty“; technika sa dostala na *mughalský* dvor v ranej fáze 17.st. európskymi cestovateľmi a dosiahla tu nový vrchol slávy pod názvom *parchin kari*; mughalským vládcami sa okamžite zapáčila a pod ich ochranou nadobudla svoje charakteristické estetické rysy a vlastný islamský a perzský dizajn z *arabesiek*; *parchin kari* sa objavuje pri stavbe paláca *Tadž Mahal*;
http://www.eclecticmantra.com/process_marble_inlay.html
<http://www.easytoursofindia.com/evillage/blogs/parchin-kari-agras-labor-love.htm>

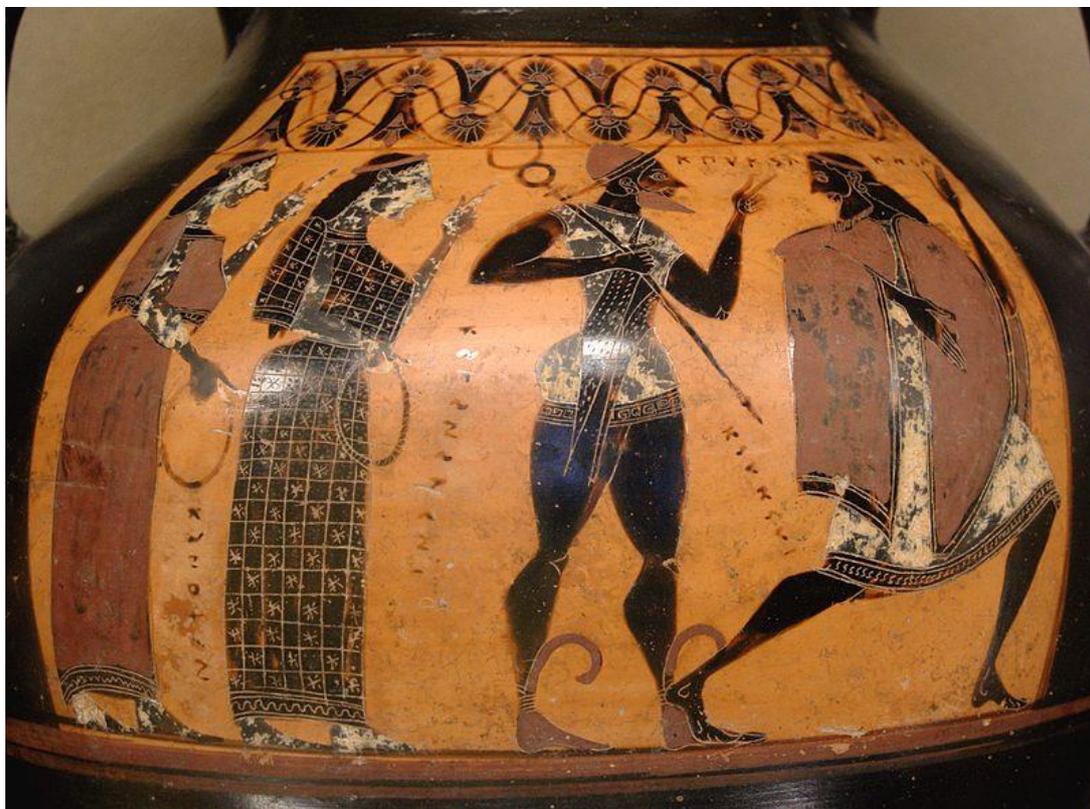
Parchin Kari v interiéroch paláca Tádž Mahal (1632-1653)

Paridov súd - v 14.st. pod vplyvom literatúry rozšírený mytologický motív s postavou *Parisa* (*miniatury*, drobná plastika, *nástenné koberce*); poňatý v rôznych verziách, napr. ako sen (L. Cranach St.) alebo výjav odovzdávania jabĺčka (*jablko zvady*), čítané sčasti ako moralistický protiklad (pozri *antitéza*) k téme *Hérakla* na rázcestí; bohyně (*Aténa, Héra, Afrodita*) zobrazované oblečené, ale aj v *akte* (najmä v 15.st.), v kompozícii blízke zobrazeniu troch *Grácií*; významný motív *baroka* (Carracci, Rubens), ale aj neskoršie, často s politickým podtextom (H.Eworth, A.Canova); (H.von Marées, A.F.Feuerbach, L.Corinth, Renoir, Hynais, Gauguin, A.Procházka, B.Kubišta); pozri *Priapos*, *Trójska vojna*

Zamarovský: v antike motív zachovaný asi v 20 exemplároch (najstarší z roku 540 pr.Kr., *Metropolitan museum of Art* v New Yorku); ďalej rímsky reliéf v Lateránskom múzeu v Ríme, Paridov súd z Antiochie nad Orontom z pol.2.st.pr.Kr. (dnes v *Louvre*); stredovek: *anonym* z pol.15.st. vo florentskom paláci Bargello, drevoryt Cranacha St. z 1527 (Múzeum v Gothe), obraz od Giorgiona 1507 (zhorel počas bombardovania Drážďan v 2.sv.vojne), obraz J.Wtewala okolo 1600 v *National Galery* v Londýne, obraz Watteaua z 1720 v *National Galery of Art* vo Washingtone, ďalej od Bouchera z 1754 vo Wallaceovej zbierke v Londýne, novovek: Renoir, Gauguin (1903 v *NG*), Hynais, Kubišta,, A.Procházka a d'.

[https://www.google.sk/search?q=Rubens:+Judgement+of+Paris&espv=2&biw=1853&bih=995&tbm=isch&imgil=E6hvlh6l-A-bIM%253A%253BtNhgZLQaqwzKAM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fen.wikipedia.org%25252Fwiki%25252FThe_Judgement_of_Paris_\(Rubens\)&source=iu&pf=m&fir=E6hvlh6l-A-bIM%253A%252CtNhgZLQaqwzKAM%252C_&usg=__a6ksdh7KkLpLfVUFyPwLRWQ-930%3D&ved=0CCsQyjc&ei=AiRqVlRjOMmqywPY4oDwBw#facr=__&imgdii=E6hvlh6l-A-bIM%3A%3BN1VS2tjut54L_M%3BE6hvlh6l-A-bIM%3A&imgrc=E6hvlh6l-A-bIM%253A%3BtNhgZLQaqwzKAM%3Bhttp%253A%252F%252Fupload.wikimedia.org%252Fwikipedia%252Fcommons%252F9%252F90%252F90%252FPeter_Paul_Rubens_-_The_Judgment_of_Paris_\(1630s\).jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fen.wikipedia.org%252Fwiki%252FThe_Judgement_of_Paris_\(Rubens\)%3B4860%3B3670](https://www.google.sk/search?q=Rubens:+Judgement+of+Paris&espv=2&biw=1853&bih=995&tbm=isch&imgil=E6hvlh6l-A-bIM%253A%253BtNhgZLQaqwzKAM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fen.wikipedia.org%25252Fwiki%25252FThe_Judgement_of_Paris_(Rubens)&source=iu&pf=m&fir=E6hvlh6l-A-bIM%253A%252CtNhgZLQaqwzKAM%252C_&usg=__a6ksdh7KkLpLfVUFyPwLRWQ-930%3D&ved=0CCsQyjc&ei=AiRqVlRjOMmqywPY4oDwBw#facr=__&imgdii=E6hvlh6l-A-bIM%3A%3BN1VS2tjut54L_M%3BE6hvlh6l-A-bIM%3A&imgrc=E6hvlh6l-A-bIM%253A%3BtNhgZLQaqwzKAM%3Bhttp%253A%252F%252Fupload.wikimedia.org%252Fwikipedia%252Fcommons%252F9%252F90%252F90%252FPeter_Paul_Rubens_-_The_Judgment_of_Paris_(1630s).jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fen.wikipedia.org%252Fwiki%252FThe_Judgement_of_Paris_(Rubens)%3B4860%3B3670)

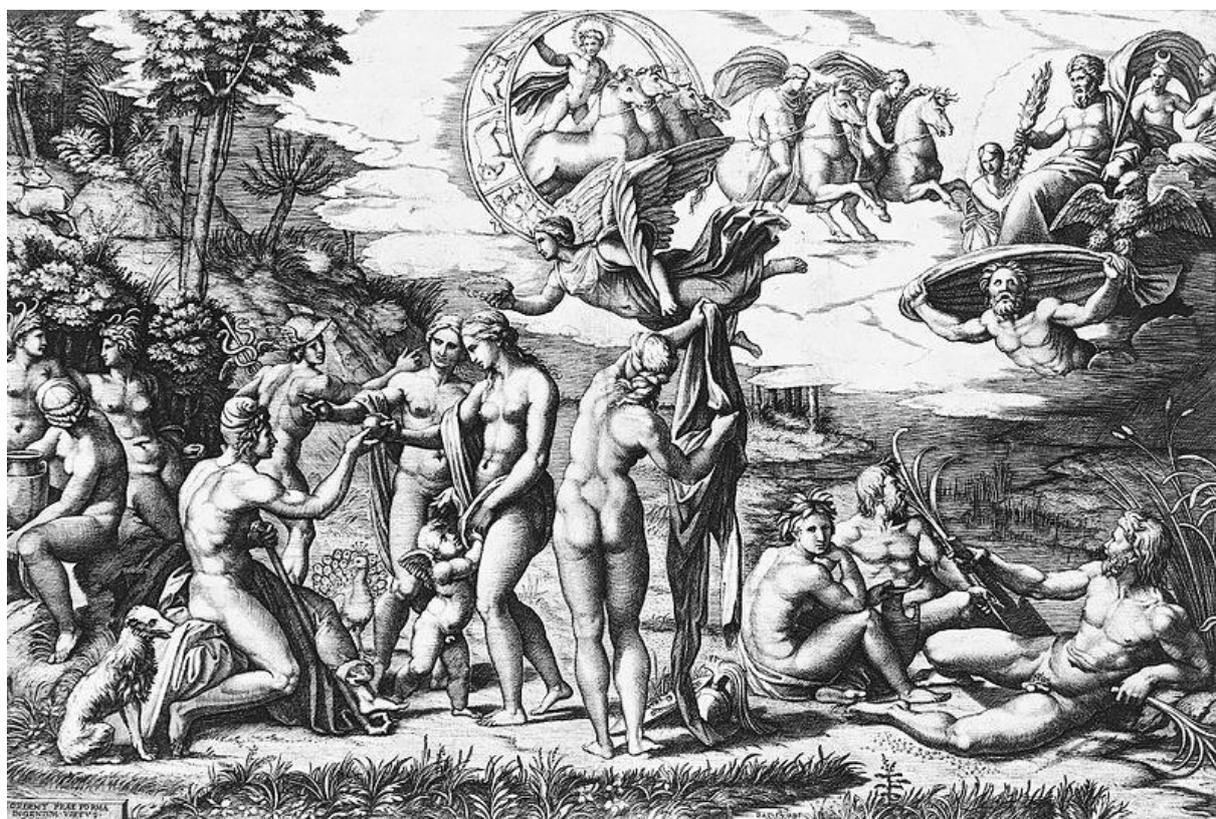
https://www.google.sk/search?q=frans+wouters&espv=2&biw=1855&bih=995&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CB4QsARqFQoTCN7srs6SIsYCFUo5FAodF94Agw&dpr=1#tbn=isch&tbs=rimg%3ACS61KUN9miKPIjjoq1HtB4-Wg-ul60rACbH-sdsimn8Ach2-AcvIBJMPmysPTyGjmQrCac4-Peqd38bFMhRPRMBXMSoSceirUe0Hj5aDEbpgl0pP1CglKhIJ64jrSsAJs4ROMzAgONi8p0qEgmx2yKafwBwfRGULnH4mKwUNSoSCb4By8gEkw-bEYfJ4mChR2ddKhIJKw9PIaOZCsIRlmMjCpR_1pqqgEglpzj496p3fxhHsorSVh5x5OSoSCcUyFE9EwFcxETt1jxuj7lvq&q=frans%20wouters

Paridov súd (antická keramika)

M. Gerung: Paridov súd a pád Tróje (1540)

M. Raimondi podľa Raffaela: Paridov súd (1515-1516)

G. Bonasone: Paridov súd (rytina, 1555 - 1560)

H. Brosamer: Paridov súd (drevoryt, 16.st.)

P. van Coecke Aelst: Paridov súd (16.st.)

G. van Coninxloo III : Krajina s Paridovým súdom (16.-17.st.)

J. de Momper ml.: Veľká hornatá krajina s Paridovým súdom (17.st.)

F. Wouters: Paridov súd (17.st.)

H. van Balen I.: Paridov súd (1599)

G. van Coninxloo III : Krajina s Paridovým súdom (16.-17.st.)

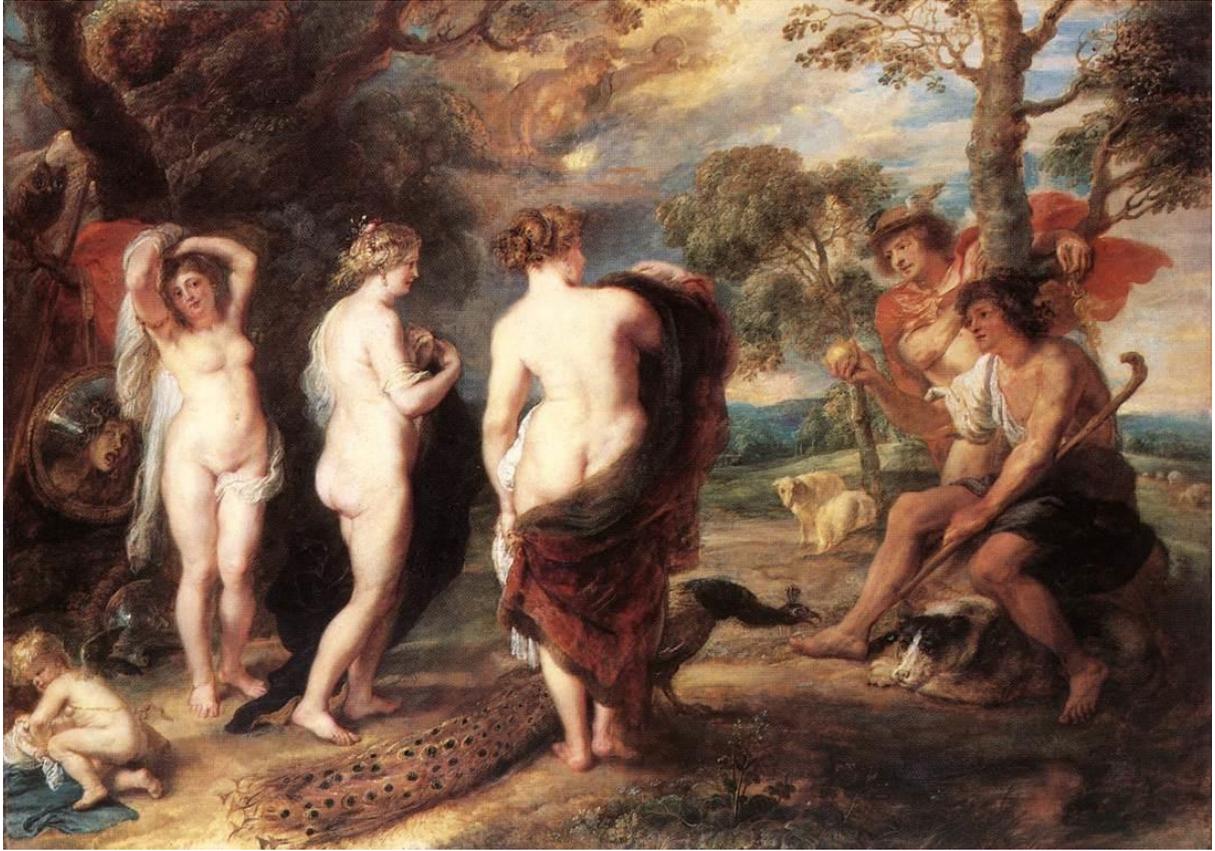
H. van Balen I.: Paridov súd (1608)

H. von Aachen: Paridov súd (1588)

H. Rottenhammer: Paridov súd (17.st.)

P. P. Rubens: Paridov súd (1636)

P. P. Rubens: Paridov súd (1636)

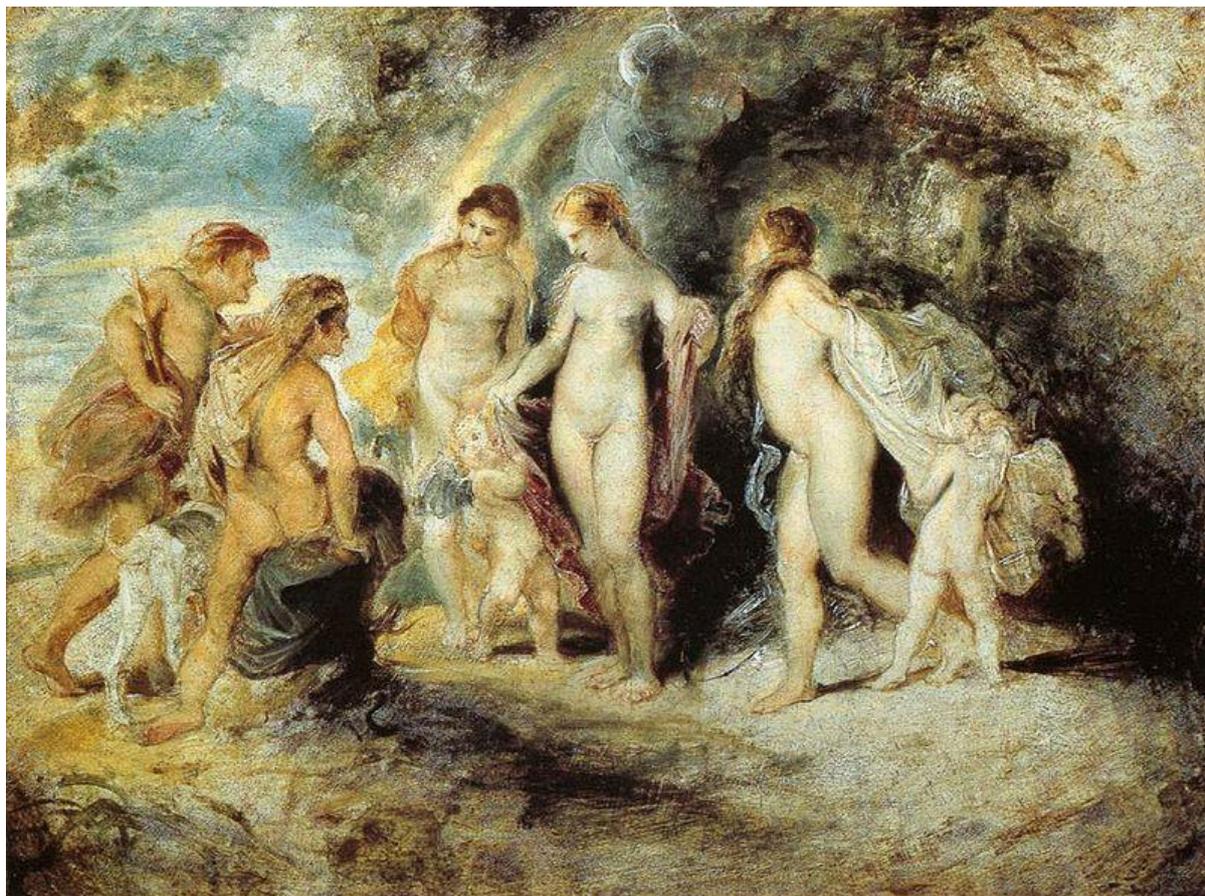
P. P. Rubens: Paridov súd (1638-1639)

P. P. Rubens: Paridov súd (1597-1599)

P. P. Rubens: Paridov súd (1606)

P. P. Rubens: Paridov súd (skica na medi, 1606)

L. Giordano: Paridov súd (1681-1683)

L. Giordano: Paridov súd (1670)

J. Wtewael: Paridov súd (1615)

J. Wtewael: Paridov súd (perokresba a lavírovanie, 1.pol. 17.st.)

H. Rottenhammer: Paridov súd (17.st.)

A. R. Mengs: Paridov súd (18.st.)

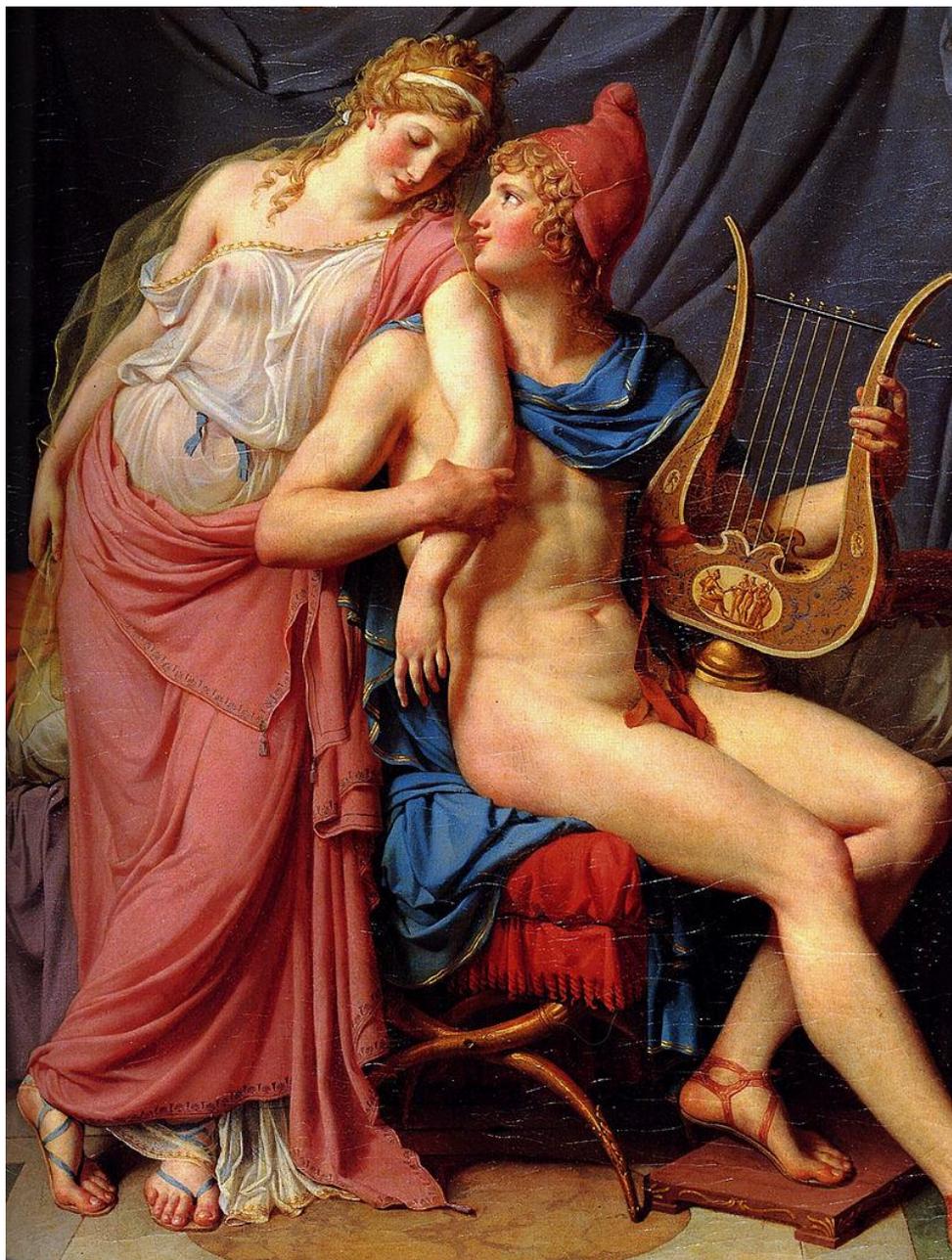
N.-N. Coypel: Paridov súd (1728)

A. Kaffmanová: Aténa presviedča Helenu, aby ušla s Parisom (1790)

J. Tardieu a P.-E. Moitte podľa P. P. Rubensa: Paridov súd (hĺbkotlač, 1780)

J.-L. David: Paris a Helena (1788)

E. Simonet: Paridov súd

Paridov súd (porcelán)

H. Siemiradzki: Paridov súd

A. P. Renoir: Parisov súd

L. Kossoff podľa Rubensa: Paridov súd (20.st.)

Parime - fiktívne jazero *El Dorada*

Paris - gréc. Πάρις/Paris; tiež známy ako Alexander alebo Alexandros

Baleka: v *gréckej mytológii* postava mladého *pastiera*, syna kráľa *Priama* a *Hekabé*; vďaka vešteckému snu matky bol ako dieťa odložený a vychovaný medzi pastiermi na hore Ida; rozsúdil spor troch bohýň *Héry*, *Pallas Athény* a *Afrodite*, medzi ktorých počas hostiny bohov hodila jablko s nápisom "tej najkrajšej" nepozvaná bohyňa zvady *Eris* (pozri *jablko zvady*); cenu krásy prisúdil *Afrodite*, ktorá mu sľúbila najkrajšiu ženu *Helenu* (Héra sľúbila moc, Aténa vojnovú slávu); únosom Heleny dal Paris podnet k *Trójskej vojne*; Paris zobrazovaný ako *lukostrelec*, z mýtov najviac rozšírený *Paridov súd*, ďalej rozšírený motív *Únos Heleny*

Zamarovský: Paris si počas vojny nezískal úctu druhov, a hoci bol dobrý lukostrelec, nechal zaháňať svoj luk; preto ho nemal rád *Hektor* a trójski vojaci a ľudia *Tróji* ho nenávideli; na veľký odvážny čin sa podujal Paris až desiaty rok vojny, keď vyzval *Achájcov*, aby vybrali spomedzi svojich vodcu, ktorý by s ním zvedol boj na život a na smrť a rozhodol o víťazstve v *trójskej vojne*; Paridovi sa postavil kráľ *Menelaos* a Parisa porazil; pred smrťou ho zachránila *Afrodite*, ktorá ho klesajúceho zastrela mračnom a odniesla k Helene; napriek tomu, že Paris spor prehral, nevrátil *Menelaovi* Helenu; stal sa tak nielen príčinou vojny ale aj záhubou Tróje; pred smrťou Paris zabil *Achillea* (vystrelil naňho z bezpečného úkrytu na hradbe a jeho strelu riadil *Apolón* na Achillovu pätu); Paris nakoniec zasiahnutý strelou *Filoktéta*, ktorá mu spôsobila nezahojiteľnú ranu; v bolestiach sa uchýlil na ostrov Ida, kde kedysi prežil ako pastier svoju mladosť; tam všetkými opustený skonal; Helena neprišla na jeho pohreb ale prišla nymfa *Oioné*; napriek tomu, že je jednou z najznámejších postáv, o Parisovom víťazstve nad *Achilleom* a jeho smrti strelou *Filoktéta* sa Homérova *Illias* nezmieňuje (končí *Hektorovým* pohrebom); týmito udalosťami sa zaoberá až tzv. Malá *Ilias* (7.-6.st.pr.Kr., pripisovaná *Leschovi* z *Mytilény*); (Van Dyck, J.L.David, R.Donner, N.F.Gillet, A.Canova, H.W.Bissen; ďalší autori pozri *Paridov súd*, *Únos Heleny*)

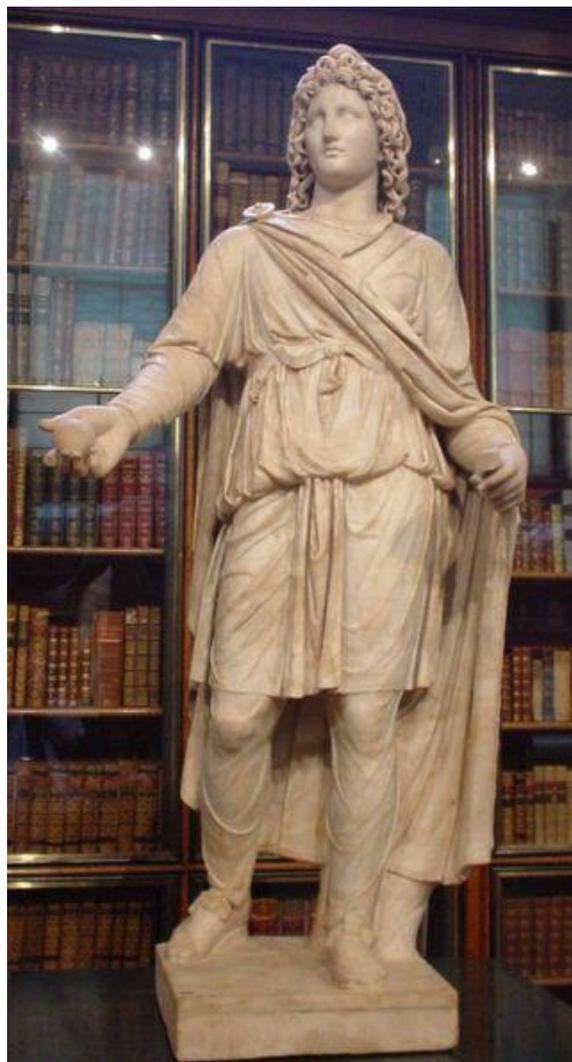
Hall: v umení najobľúbenejší z mytologických námetov; v *novoklasicistickom* umení má na hlave *frygickú čiapku*

J. H. Schönfeld (pravdepodobne): Merkúr a Paris (1730-1750)

Paris unáša Helenu (freska benátskej vily)

H. W. Bissen: Paris s jablkom
Autor neuvedený: Socha Parisa

B. West: Helena privádzaná k Parisovi (1776)